

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η οικονομία της ΕΕ: Επισκόπηση 2006 — Ενίσχυση της ζώνης ευρώ: βασικές πολιτικές προτεραιότητες»

COM(2006) 714 τελικό — SEC(2006) 1490

(2008/C 10/22)

Στις 11 Ιανουαρίου 2007, σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με «Η οικονομία της ΕΕ: επισκόπηση 2006 — Ενίσχυση της ζώνης ευρώ: βασικές πολιτικές προτεραιότητες».

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του 4 Σεπτεμβρίου 2007 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. **BURANI**, εισηγητή, και του κ. **DERRUINE**, συνεισηγητή.

Κατά την 438η σύνοδο ολομέλειάς της, της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 2007 (συνεδρίαση της 26ης Σεπτεμβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 133 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί εν γένει το έγγραφο της Επιτροπής, επιθυμεί όμως να προσθέσει ορισμένους προβληματισμούς, πολλούς εκ των οποίων έχει διατυπώσει και κατά το παρελθόν, και μάλιστα πριν από την υιοθέτηση του ευρώ. Η Επιτροπή εκφράζει κατά τρόπο συγκεκριμένο ορισμένες επικρίσεις για διάφορες πτυχές της πολιτικής των κρατών μελών, τις οποίες η ΕΟΚΕ συμμαρύνει μεν επί της ουσίας, θεωρεί όμως απαραίτητο να υπενθυμίσει ότι οι κυβερνήσεις καλούνται συχνά να αντιμετωπίσουν αστάθμητους παράγοντες στο πεδίο της εσωτερικής πολιτικής ή των εξωτερικών γεγονότων (ενεργειακές κρίσεις, πολέμους κλπ.) που εκφεύγουν του ελέγχου τους.

1.2 Η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημοσιονομικών πολιτικών καθίσταται αβέβαιη όταν δεν ακολουθείται ενιαία πολιτική γραμμή από τις κυβερνήσεις που διαδέχονται η μία την άλλη με την πάροδο των ετών· το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση των δομικών μεταρρυθμίσεων οι οποίες επηρεάζονται από σημαντικό βαθμό υποκειμενικότητας, ανάλογα με τους προσανατολισμούς των αρμόδιων κυβερνήσεων. Η ΕΟΚΕ λαμβάνει βεβαίως υπόψη τα ανωτέρω, συμφωνεί όμως με την Επιτροπή ότι είναι αναγκαία η υλοποίηση των δομικών μεταρρυθμίσεων με την απαιτούμενη πολιτική συνέπεια.

1.3 Η ευελιξία των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών είναι μια πτυχή της οικονομικής πολιτικής για την οποία οι κυβερνήσεις πρέπει και οφείλουν να εξασφαλίσουν τη σύμφωνη γνώμη των κοινωνικών εταίρων· η ελευθέρωση — η οποία σημείωσε διάφορους βαθμούς επιτυχίας ανά χώρες και τομείς — πρέπει να συνεχιστεί με περίσκεψη και με συνεκτίμηση των συγκεκριμένων συνθηκών που επικρατούν σε κάθε χώρα και ανά τομέα.

1.4 Η ολοκλήρωση των χρηματοοικονομικών αγορών, η οποία έχει ως επί το πλείστον ήδη επιτευχθεί όσον αφορά τις «εταιρικές» υπηρεσίες, φαίνεται να θέτει περισσότερα προβλήματα στην περίπτωση των αγορών λιανικού εμπορίου· εξάλλου, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, τα κωλύματα είναι αντικειμενικής φύσεως (διαφορές ως προς τη γλώσσα, χαρακτηριστικά γνωρίσματα των υπηρεσιών κλπ.). Πρόκειται για προβλήματα που δεν μπορούν να επιλυθούν δια της νομοθετικής ή της κανονιστικής οδού αλλά τα οποία είναι σκόπιμο να διευθετούνται στο μέτρο του δυνατού από την αγορά. Οι υφιστάμενοι κανόνες πιστεύεται ότι θα είναι επαρκείς

για τη συνέχιση της διαδικασίας ολοκλήρωσης· ενδέχεται να απαιτηθούν μόνο κάποιοι κανόνες για τη διασφάλιση της αρτιότερης προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών και, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, της επίβλεψης των αγορών.

1.5 Κατά τις μισθολογικές διαπραγματεύσεις θα πρέπει να συνεκτιμούνται, όπως ζητά η Επιτροπή, οι επιπτώσεις της νομισματικής ένωσης· η ΕΟΚΕ, από την πλευρά της, εύχεται να καταστεί δυνατή η επίτευξη σύγκλισης μεταξύ των οικονομικών και νομισματικών πολιτικών και των πολιτικών για την απασχόληση δια της καθιέρωσης μεικτών συνεδριάσεων της Ευρωζώνης και του Συμβουλίου «Απασχόληση»: η επίτευξη σύγκλισης, έστω και μόνο σε γενικές γραμμές, θα μπορούσε να συμβάλει με την πάροδο του χρόνου στην πραγματική εναρμόνιση των διαφόρων πολιτικών.

1.6 Η σύσταση της Επιτροπής να λαμβάνεται περισσότερο υπόψη η διεθνής διάσταση αντικατοπτρίζει μια κριτική που είχε διατυπώσει η ΕΟΚΕ πριν ακόμη από την υιοθέτηση του ευρώ. Η ανάδυση των ασιατικών χωρών δεν πρέπει να θεωρηθεί ως απειλή, αλλά μάλλον ως πρόκληση που χρήζει αντιμετώπισης από την άποψη της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας.

1.7 Η ζώνη ευρώ θα πρέπει να προαχθεί συνειδητά από τις μεμονωμένες κυβερνήσεις στις οποίες συνιστάται να μην αποδίδουν στο ευρώ τα προβλήματα των εθνικών οικονομιών αλλά αντίθετα να τονίζουν τα οφέλη που αποφέρει η υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος. Εξάλλου ευκαίω θα ήταν οι χώρες οι οποίες δεν προσχώρησαν στη ζώνη ευρώ εξ αρχής να καταστήσουν σαφείς τις προθέσεις τους για το μέλλον, όχι μόνον για να ενημερωθεί η κοινή γνώμη σχετικά με την ευρωζώνη αλλά και για να εξασφαλιστεί ότι οι μελλοντικές πολιτικές όσον αφορά το ευρώ θα διαμορφώνονται με βάση το πόσες και ποιες ακριβώς χώρες πρόκειται να συμμετέχουν στην εν λόγω ζώνη.

1.8 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η σημασία που έχει αποκτήσει το ευρώ ως διεθνές νόμισμα θα πρέπει να ευνοήσει την εκ νέου σθεναρή υποβολή υποψηφιότητας περί συμμετοχής στους κόλπους του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ). Αυτό δεν σημαίνει ότι προτείνεται η αποχώρηση ενός από τα υφιστάμενα μέλη, αλλά η προσθήκη ενός νέου μέλους. Η προβολή της αντίρρησης σύμφωνα με την οποία το καταστατικό του ΔΝΤ δεν επιτρέπει κάτι τέτοιο δεν θεωρείται βάσιμη και πιστεύεται ότι είναι απλή πρόφαση.

1.9 Μια σχετικά αμφισβητούμενη ιδέα, η οποία προτάθηκε με μοναδικό σκοπό τη βολιδοσκόπηση της κατάστασης ενόψει μιας ενδεχόμενης μελλοντικής υλοποίησής της, συνίσταται στη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού ταμείου σταθεροποίησης με προϋπολογισμό τροφοδοτούμενο από το πλεόνασμα των φορολογικών εσόδων κατά τις ευνοϊκές συγκυρίες και με στόχο τη χρηματοδότηση έργων κοινοτικού ενδιαφέροντος.

1.10 Η ΕΟΚΕ θεωρεί εν γένει αποδεκτή την έκθεση της Επιτροπής, αλλά δράττεται της ευκαιρίας για να επισημάνει ότι στην έκθεση αυτή — όπως άλλωστε και στο εκτεταμένο σύνολο των εγγράφων σχετικά με το ευρώ — απουσιάζει παντελώς η προβολή της πολιτικής διάστασης του ενιαίου νομίσματος: η σημασία του ευρώ, ο αντίκτυπος και οι προοπτικές του, υπερβαίνουν κατά πολύ τις αμιγώς οικονομικές, δημοσιονομικές ή κοινωνικές επιπτώσεις· ο πραγματικός συνεκτικός ιστός της Ένωσης βασίζεται στο γεγονός ότι επέλεξε να συνενώσει τα συμφέροντα διαφορετικών χωρών μέσω ενός κοινού νομίσματος.

2. Εισαγωγή

2.1 Η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την πορεία της οικονομίας της ΕΕ κατά το 2006, με ιδιαίτερη επικέντρωση στις πολιτικές προτεραιότητες για την ενίσχυση της ζώνης ευρώ. Η ανακοίνωση αυτή βασίζεται σε ένα άλλο έγγραφο με τίτλο «Δυναμική προσαρμογής στην Ευρωζώνη — Εμπειρίες και προκλήσεις»⁽¹⁾ το οποίο αποτελεί, ως συνήθως, πολύτιμη πηγή αναφοράς για πιο εμπεριστατωμένες αναλύσεις.

2.2 Η ΕΟΚΕ απέκτησε πλέον τη συνήθεια⁽²⁾ να διατυπώνει τις παρατηρήσεις της σχετικά με το ετήσιο έγγραφο της Επιτροπής με την κατάρτιση γνωμοδότησης πρωτοβουλίας επί του θέματος. Η παρούσα γνωμοδότηση της παρέχει την ευκαιρία να υπενθυμίσει και να επιβεβαιώσει τις απόψεις και τις συστάσεις που διατύπωσε παλαιότερα, οι οποίες θα επισημαίνονται όποτε κρίνεται αναγκαίο στο παρόν έγγραφο. Η ΕΟΚΕ προτρέπει επιπλέον να συνεισφέρει στον προβληματισμό σχετικά με τη λειτουργία της ΟΝΕ εισάγοντας νέα στοιχεία, όπως το Μεικτό Συμβούλιο Υπουργών Οικονομίας και Απασχόλησης της Ευρωζώνης και η διερευνητική πρόταση περί σύστασης ευρωπαϊκού ταμείου σταθεροποίησης.

2.3 Εξάλλου, εάν ανατρέξει κανείς στην εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος, δεν μπορεί παρά να διαπιστώσει ότι διάφορα μέτρα τα οποία, είτε υιοθετήθηκαν, είτε προτάθηκαν τελευταίως από την Επιτροπή αντιστοιχούν στις παρατηρήσεις που διατύπωσε η ΕΟΚΕ σε γνωμοδότησή της το 1997⁽³⁾ σχετικά με τη **δυσκαμψία ορισμένων βασικών εννοιών** του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στη γνωμοδότηση αυτή τονιζόταν ότι τα συγκυριακά δεδομένα και οι εθνικές πολιτικές καταστάσεις δεν είχαν ληφθεί αρκετά υπόψη κατά τον ορισμό των παραμέτρων αναφοράς και των εφαρμογών τους. Οι προτάσεις στις οποίες είχε προβεί τότε η ΕΟΚΕ δεν ελήφθησαν υπόψη αλλά η ορθότητα τους καταδείχθηκε με την πάροδο των ετών⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Προσωρινό έγγραφο στο πλαίσιο της σειράς «The EU Economy Review» (Απολογισμός της οικονομίας της ΕΕ) που δημοσιεύεται από τη ΓΑ Οικονομικών και Χρηματοοικονομικών Υποθέσεων.

⁽²⁾ Πρβλ. στο Παράρτημα των κατάλογο των πρόσφατων γνωμοδοτήσεων σχετικά με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση σχετικά με τις «Διατάξεις που προβλέπονται για την τρίτη φάση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης», 28 Μαΐου 1997, ΕΕ αριθ. C 287 της 22.9.1997, σελ. 74.

⁽⁴⁾ Μεταξύ άλλων, η ΕΟΚΕ είχε προτείνει ότι «οι παράμετροι σύγκλισης, και ειδικότερα αυτές που αναφέρονται στο έλλειμμα και το δημόσιο χρέος, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο περιοδικής αναθεώρησης, για παράδειγμα κάθε δέκα χρόνια». Η πρόταση δεν έγινε δεκτή, αλλά οι εξελίξεις κατέδειξαν την ανάγκη υιοθέτησης ενός «αναθεωρημένου» Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, πριν ακόμη παρέλθει η δεκαετία που είχε προτείνει η ΕΟΚΕ.

2.4 Η αρχική έλλειψη ρεαλισμού αντικατοπτρίζεται επί του παρόντος στις — δικαιολογημένες αλλά εξ αρχής προβλέψιμες — **κριτικές** που ασκούνται στις **οικονομικές πολιτικές** των χωρών της Ευρωζώνης: η κατάρτιση των εθνικών προϋπολογισμών θα έπρεπε να διαπνέεται από **κοινές μακροοικονομικές υποθέσεις**. Η βούληση της Προεδρίας που διατυπώθηκε κατά τη συνεδρίαση των Υπουργών της Ευρωζώνης στις 6 Νοεμβρίου 2006, δεν υλοποιήθηκε έμπρακτα: η κατάρτιση των εθνικών προϋπολογισμών απέχει πολύ ακόμη από τον αναγκαίο **συντονισμό των οικονομικών πολιτικών**.

2.5 Πρέπει άλλωστε να έχει κανείς επίγνωση του γεγονότος ότι ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών αποδεικνύεται εξαιρετικά δύσκολος, λόγω διαφορετικών κοινωνικοοικονομικών καταστάσεων και ανομοιογενών εθνικών πολιτικών στόχων που ορισμένες φορές αποκλίνουν από χώρα σε χώρα· η επίτευξη **σύγκλισης** των πολιτικών αυτών θα αποτελούσε ήδη σημαντική πρόοδο. Η σύγκλιση εξαρτάται από μια πληθώρα παραγόντων, κυρίως όμως από την **απασχόληση** της οποίας το μέγεθος και τα χαρακτηριστικά είναι συνάρτηση ενός συνόλου άλλων πολιτικών.

2.5.1 Οι γενικοί προσανατολισμοί της οικονομικής πολιτικής και οι κατευθυντήριες γραμμές της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση αποτελούν πλέον δύο **ολοκληρωμένες στρατηγικές· η επίτευξη ευρείας σύγκλισης**, τουλάχιστον ως προσπάθεια για την υλοποίηση της εναρμόνισης σε εύθετο χρόνο, θα μπορούσε να συντελεσθεί με την πραγματοποίηση μιας μεικτής συνεδρίασης της Ευρωζώνης και του Συμβουλίου «Απασχόληση και Κοινωνικές Υποθέσεις», με τη σύνθεση «ζώνη ευρώ». Τα συμπεράσματα στα οποία θα κατέληγε η εν λόγω συνεδρίαση θα μπορούσαν να αποτελέσουν πολύτιμα ενδεικτικά στοιχεία ενόψει της συνόδου του Εαρινού Συμβουλίου.

3. Το έγγραφο της Επιτροπής

3.1 Η ανακοίνωση εκδίδεται συνοπτικά, σε τρία μέρη που αναπτύσσονται με αξιέπαινη συντομία, τον απολογισμό των εμπειριών που αποκτήθηκαν, τις συγκεκριμένες παρατηρήσεις και τις συστάσεις της Επιτροπής. Η ΕΟΚΕ χαίρεται το γεγονός ότι αποφεύγεται η επανάληψη διαπιστώσεων που είναι πλέον κοινά αποδεκτές και η υπενθύμιση αρχών οι οποίες, με την πάροδο των ετών, έχουν καταστεί αναπόσπαστο τμήμα των κατευθυντήριων γραμμών της οικονομικής πολιτικής.

3.2 Απολογισμός των εμπειριών κατά τα πρώτα έτη του ευρώ

3.2.1 Η Επιτροπή αναφέρεται στις συζητήσεις που διεξήχθησαν πριν από την εισαγωγή του ευρώ το 1999: την περίοδο εκείνη «το μείζον θέμα ήταν ήδη πώς θα προσαρμόζονταν οι συμμετέχουσες χώρες στους κλυδωνισμούς της οικονομίας και στις διαφορές ως προς την ανταγωνιστικότητα σε ένα πλαίσιο χαμηλής κινητικότητας της εργασίας, ατελούς ολοκλήρωσης των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών και διατήρησης της εθνικής δημοσιονομικής αυτονομίας». Τα ερωτήματα αυτά παραμένουν ακόμη, αλλά οι φόβοι εκείνων που διατύπωναν απαισιόδοξες προβλέψεις σύμφωνα με τις οποίες η νομισματική ένωση «δεν θα επιβίωνε», δεν επαληθεύθηκαν.

3.2.2 Οι **επιτυχίες**, ή τουλάχιστον τα θετικά αποτελέσματα που απέφερε το ευρώ, είναι αναμφισβήτητα: πρόκειται για **ισχυρό και σταθερό νόμισμα** το οποίο αντέδρασε σωστά στο σύνολο των κοινών εξωτερικών και εσωτερικών κλυδωνισμών και καταπολέμησε αποτελεσματικά τον πληθωρισμό. Τα κράτη μέλη επωφελήθηκαν από τις «ευνοϊκότερες συνθήκες χρηματοδότησης που γνώρισαν στην ιστορία τους». Στα πλεονεκτήματα αυτά προστίθεται, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, και το γεγονός ότι το ευρώ προφύλαξε διάφορα κράτη μέλη της ζώνης ευρώ από τον πληθωρισμό που θα έπληττε οπωσδήποτε το εθνικό τους νόμισμα λόγω της επιδείνωσης των οικονομικών και δημοσιονομικών συνθηκών. Το ευρώ, το δεύτερο νόμισμα στον κόσμο, προστάτευσε τα κράτη μέλη από τους νομισματικούς και τους χρηματοοικονομικούς κλυδωνισμούς που θα είχαν διαφορετικά παρεμποδίσει την ανάπτυξη, εκμηδενίσει την απασχόληση και υπονομεύσει την εμπιστοσύνη των οικονομικών φορέων.

3.2.3 Οι επιτυχίες αυτές αντισταθμίζονται ωστόσο από ορισμένες πτυχές που εξακολουθούν να δημιουργούν προβλήματα. Σε πολλές περιπτώσεις, οι μεμονωμένες οικονομίες δυσκολεύτηκαν να προσαρμοστούν στις εσωτερικές εξελίξεις των αντίστοιχων χωρών, με εξαιρετικά αποκλίνοντα αποτελέσματα. Οι αποκλίσεις αυτές απεικονίστηκαν στα **ποσοστά πληθωρισμού και ανάπτυξης**. Οι προσαρμογές που πραγματοποιήθηκαν έπειτα από την επιβράδυνση της οικονομίας θα έπρεπε να είχαν επιφέρει μια ταχύτερη αναπτυξιακή τάση μεσοπρόθεσμα, έπειτα από την επανάκτηση της αρχικής απώλειας ανταγωνιστικότητας. Δεν συνέβη κάτι τέτοιο, ή τουλάχιστον συνέβη μόνον εν μέρει. Η Επιτροπή καταλήγει στη διαπίστωση ότι «γενικότερα, η ζώνη ευρώ δεν μπόρεσε να διατηρήσει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και απασχόλησης για μεγάλη περίοδο». Η ΕΟΚΕ επιφυλάσσεται να σχολιάσει εκτενέστερα τη διαπίστωση αυτή.

3.2.4 Η Επιτροπή αναγνωρίζει εξάλλου ότι οι δυσκολίες προσαρμογής δεν απορρέουν αποκλειστικά, ή κατ' εξοχήν, από καθυστερήσεις που σημειώθηκαν ως προς την ανάληψη φορολογικών και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων: οι δυσκολίες αυτές θα μπορούσαν επίσης να οφείλονται στην πειθαρχία που επέβαλαν οι κανόνες της νομισματικής ένωσης.

3.2.5 Κατά τα πρώτα έτη της οικονομικής και νομισματικής ένωσης διαπιστώθηκαν παρατεταμένες ανισορροπίες και διακυμάνσεις των **πραγματικών συναλλαγματικών ισοτιμιών** σε ορισμένα κράτη μέλη παρατηρήθηκε επίσης «σημαντική πτώση των επιτοκίων πριν την έγκριση του ευρώ και χαλάρωση των καταναλωτικών περιορισμών των νοικοκυριών λόγω της βελτιωμένης πρόσβασης στα δάνεια σε μια περισσότερο ολοκληρωμένη χρηματοοικονομική αγορά» με άμεσες επιπτώσεις στην κατανάλωση διαρκών και μη διαρκών αγαθών. Ειδικότερα όσον αφορά τα διαρκή (ακίνητα) αγαθά, ορισμένες οικονομίες υπέστησαν τις συνέπειες της πραγματοποίησης μαζικών επενδύσεων στο εξωτερικό, γεγονός το οποίο επέτεινε ακόμη περισσότερο τις ανισορροπίες του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών.

3.2.6 Η Επιτροπή προβαίνει σε μια δήλωση γενικού ενδιαφέροντος η οποία, παρότι εκπορεύεται από το παράδειγμα των Κάτω Χωρών, αφορά «τον κίνδυνο σχεδιασμού **δημοσιονομικών πολιτικών σε περιόδους ευνοϊκής οικονομικής συγκυρίας**». Στις Κάτω Χώρες μια εξαιρετικά ευνοϊκή οικονομική συγκυρία στις αρχές της παρούσας δεκαετίας οδήγησε στην εμφάνιση προκυκλικών αποτελεσμάτων στην αγορά εργασίας και στις κεφαλαιαγορές και, κατ'επέκταση, στη δημοσιονομική πολιτική. Εξωγενείς οικονομικές συνθήκες προκάλεσαν μια ξαφνική ύφεση που απαίτησε εν συνεχεία

την υιοθέτηση δραστικών αντιμέτρων για τη συγκράτηση του φαινομένου.

3.2.7 Οι **τιμές και οι μισθοί** διαδραμάτισαν επίσης έναν ρόλο όσον αφορά την εμφάνιση των προβλημάτων: σε εθνικό επίπεδο οι τιμές και οι μισθοί προσαρμόστηκαν με υπερβολικά αργό ρυθμό στις αλλαγές των εθνικών κυκλικών συνθηκών, παρά ένα γενικό ιστορικό συγκράτησης των μισθών που συνέβαλε μεταξύ άλλων στην επιβράδυνση της ανεργίας. Η χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας είχε ως αποτέλεσμα να επηρεαστούν αρνητικά τόσο οι τιμές όσο και οι μισθοί, αλλά προπαντός οι μισθοί. Τα φαινόμενα αυτά αλληλεπιδρούν σε διεθνές επίπεδο προκαλώντας μετατόπιση της ζήτησης και επηρεάζοντας την ανταγωνιστικότητα.

3.2.8 Τέλος, η **ονομαστική και πραγματική σύγκλιση** οδήγησαν σε διαφορετικά — αλλά και συγχρόνως ενδεικτικά — αποτελέσματα, αρκεί να μπει κανείς στον κόπο να εξετάσει τα γεγονότα με κριτικό πνεύμα και αντικειμενικό τρόπο. Η Επιτροπή δηλώνει ότι οι διαφορετικές εξελίξεις αντικατοπτρίζουν «εν μέρει» τις διαφορετικές «εθνικές πολιτικές προσεγγίσεις». Η ΕΟΚΕ σημειώνει επί'αυτού ότι η παγκόσμια και η ευρωπαϊκή οικονομική συγκυρία έτεινε να επιφέρει κατά κανόνα παρεμφερή αποτελέσματα σε όλες τις χώρες· εάν υπήρξαν αποκλίσεις, αυτές οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στις εθνικές πολιτικές. Τα παραδείγματα της Ισπανίας, της Ιταλίας, της Πορτογαλίας και της Ιρλανδίας που παραθέτει η Επιτροπή αποδεικνύουν περίτρανα ότι, σε περιόδους ευνοϊκής οικονομικής συγκυρίας, τα αποτελέσματα των δημοσιονομικών πολιτικών κατά το παράδειγμα του «τζιτζικά» ή του «μέρμηγκα» υπήρξαν εντελώς διαφορετικά.

3.3 Αναγκαίες παρεμβάσεις για την ομαλή λειτουργία της ζώνης ευρώ

3.3.1 Αυτό το κεφάλαιο του εγγράφου χρήζει μείζονος προσοχής διότι οι **πέντε «συγκεκριμένες παρατηρήσεις»** που ακολουθούν διαμορφώνουν — ή καλύτερα είναι ευθυγραμμισμένες με τις **προτεραιότητες της Επιτροπής για το μέλλον**.

3.3.2 **1η παρατήρηση: Η διαχείριση των δημοσιονομικών πολιτικών πρέπει να γίνει ακόμη πιο προσεκτική.** Στην ουσία, τα προς υιοθέτηση μέτρα συμπίπτουν με εκείνα που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του αναθεωρημένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και πρέπει πλέον να αφομοιωθούν σωστά από τις κυβερνήσεις, και όχι μόνον από όσες ανήκουν στη ζώνη ευρώ. Όλα αυτά αντικατοπτρίζονται στη σύσταση — η οποία αν και προφανής, δεν φαίνεται να ακολουθείται πάντοτε κατά τη διαμόρφωση των ετήσιων σχεδίων — ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η **μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημοσιονομικών πολιτικών**.

3.3.3 **2η παρατήρηση: Οι αγορές προϊόντων και υπηρεσιών πρέπει να γίνουν πιο ευέλικτες.** Η Επιτροπή αναφέρει ότι «πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη ευελιξία των τιμών προς τα κάτω», γεγονός το οποίο είναι αδύνατο να συμβεί όταν οι τιμές είναι άκαμπτες: σε αυτή την περίπτωση παρατηρείται αυξημένη αντίσταση για την προσαρμογή των ονομαστικών μισθών δεδομένου ότι κάτι τέτοιο θα είχε ως αποτέλεσμα την ακόμη μεγαλύτερη μείωση των πραγματικών μισθών. Θεωρείται επίσης σκόπιμο να ενθαρρυνθεί η **ανακατανομή των πόρων μεταξύ εταιρειών και τομέων**. Το σύνολο αυτό — ευελιξία των τιμών και ανακατανομή των πόρων — εξαρτάται από τη δημιουργία ανοικτών και ανταγωνιστικών αγορών. Ενδέχεται επίσης να απαιτηθεί να επανεξετασθούν οι φορολογικές πολιτικές και οι πολιτικές για τις δαπάνες (ή ορισμένες πτυχές τους) σε κοινοτικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

3.3.4 3η παρατήρηση: Η ολοκλήρωση των χρηματοοικονομικών αγορών πρέπει να επιταχυνθεί. Στον εν λόγω τομέα έχει πραγματοποιηθεί σημαντική πρόοδος αλλά — κατά την Επιτροπή — πρέπει να γίνουν ακόμη περισσότερα ώστε να αξιοποιηθεί το δυναμικό και να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη των χρηματοοικονομικών αγορών στη ζώνη ευρώ: η μεγαλύτερη χρηματοοικονομική ολοκλήρωση μπορεί να εξομαλύνει τις επιπτώσεις των οικονομικών κλυδωνισμών στα εισοδήματα και τις εθνικές αγορές δανείων. Το πρόγραμμα δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και οι τρέχουσες πρωτοβουλίες αναμένεται να έχουν περαιτέρω ουσιώδη αποτελέσματα.

3.3.5 4η παρατήρηση: Οι μισθοί πρέπει να εσωτερικοποιούν τα αποτελέσματα της νομισματικής ένωσης. Οι κοινωνικοί εταίροι που συμμετέχουν στη διαδικασία διαπραγμάτευσης των μισθών πρέπει να διαθέτουν τις πληροφορίες που απαιτούνται προκειμένου να είναι σε θέση να υπολογίσουν εάν η αύξηση των μισθών είναι η ενδεδειγμένη και να αξιολογήσουν, ως εκ τούτου, τις επιπτώσεις έναντι των διαδικασιών προσαρμογής. Μια μισθολογική πολιτική συμπορευόμενη με τα αναπτυξιακά προγράμματα θα συνέβαλε στο να αποφεύγονται «σημαντικές διακυμάνσεις» των πραγματικών ισοτιμιών μέσα στη ζώνη ευρώ.

3.3.6 5η παρατήρηση: Πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η παγκόσμια διάσταση. Η πτυχή αυτή πρέπει να συνεκτιμάται «πιο συστηματικά». Οι οικονομικές πολιτικές, τόσο στην ευρωζώνη όσο και σε εθνικό επίπεδο, υποτίμησαν συχνά την πτυχή αυτή η οποία είναι εντούτοις εξαιρετικά σημαντική για τη διαμόρφωση των οικονομικών πολιτικών. Οι επιπτώσεις του ευρώ — ή καλύτερα των συναλλαγματικών ισοτιμιών του — σε άλλους φορείς της παγκόσμιας οικονομίας πρέπει να τύχει προσεκτικής αξιολόγησης, δεδομένου ότι από αυτές εξαρτάται η στρατηγική στον τομέα του εμπορικών συναλλαγών, των δημοσίων οικονομικών και της οικονομικής πολιτικής.

3.4 Ο δρόμος για μια ισχυρότερη ζώνη ευρώ

3.4.1 Σε αυτό το κεφάλαιο του εγγράφου της, η Επιτροπή υποδεικνύει τα μέτρα που απαιτούνται για την ενίσχυση και την ολοκλήρωση της νομισματικής ένωσης, προτεραιότητα η οποία, υπό τις συνθήκες που επικρατούν σήμερα διεθνώς, αποβαίνει επιτακτική ανάγκη. Κρίνεται ιδιαίτερα σκόπιμο να τονιστεί και να αναφερθεί η ακόλουθη φράση: «Οι πρόσφατες αποκλίσεις αντικατόπτρισαν σε κάποιο βαθμό τις αρχικές εξελίξεις που επηρέασαν τις οικονομίες των κρατών μελών την περίοδο πριν από την έγκριση του ευρώ το 1999». Η φράση αυτή περιλαμβάνει, τουλάχιστον εν μέρει, την εξήγηση για τις αποκλίσεις που παρατηρήθηκαν ως προς την ανάπτυξη και τις πολιτικές κατά τη διάρκεια των τελευταίων εννέα ετών.

3.4.2 Οι «δρόμοι» που προτείνονται από την Επιτροπή σημειώνονται εδώ επιγραμματικά μόνο με τον τίτλο τους, δεδομένου ότι το περιεχόμενό τους είναι αυτονόητο και υπάρχει τεράστιος αριθμός εγγράφων σχετικά με τα διάφορα μεμονωμένα θέματα. Οι δρόμοι που πρέπει να ακολουθηθούν είναι οι εξής:

- α. Επιτάχυνση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και ενίσχυση της ολοκλήρωσης
- β. Περαιτέρω ενίσχυση των δημοσιονομικών σχέσεων και βελτίωση της ποιότητας των εθνικών προϋπολογισμών
- γ. Ενίσχυση του συντονισμού εντός και εκτός της ζώνης ευρώ

δ. Προώθηση της διεύρυνσης της ζώνης ευρώ

ε. Πιο κοντά στους πολίτες.

Η ΕΟΚΕ θα σχολιάσει εν συνεχεία τα θέματα αυτά.

4. Παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ

4.1 1η παρατήρηση: Η διαχείριση των δημοσιονομικών πολιτικών πρέπει να γίνει ακόμη πιο προσεκτική

4.1.1 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τις συγκεκριμένες επικρίσεις της Επιτροπής σχετικά με την πολιτική ορισμένων κρατών μελών με την οποία συχνά επιζητείται περισσότερο η υποβολή ετήσιων σχεδίων σύμφωνων προς τα κριτήρια σύγκλισης παρά η υιοθέτηση μιας στρατηγικής για την ενίσχυση των φορολογικών τους εσόδων. Οι επικρίσεις αυτές πρέπει επίσης να εκληφθούν υπό το πρίσμα των απόψεων που είχε εκθέσει η ΕΟΚΕ πολύ πριν από την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος ⁽⁵⁾: **καμία κυβέρνηση δεν είναι πλήρως ελεύθερη να υιοθετεί ίδια — και ενδεδειγμένη — δημοσιονομική πολιτική, άνευ περιορισμών και ανεξαρτητως όρων.**

4.1.2 Εκτός από τους περιορισμούς που επιβάλλονται από τα κριτήρια σύγκλισης — τα οποία υποτίθεται ότι ήδη συμπεριλαμβάνονται σε μια «ενδεδειγμένη» δημοσιονομική πολιτική — τίθενται και ορισμένοι περιορισμοί, εσωτερικής και εξωτερικής φύσεως. Μεταξύ των περιορισμών εσωτερικής φύσεως αρκεί να αναφερθούν οι δομικοί περιορισμοί και εκείνοι που άπτονται των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων οι οποίες δεν έχουν ακόμη αναληφθεί. Μεταξύ των περιορισμών εξωτερικής φύσεως κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν οι γενικές εξελίξεις ως προς την παγκόσμια οικονομία και ειδικότερα ο «ενεργειακός λογαριασμός» — ένας παράγοντας με χαρακτηριστικά που διαφέρουν ριζικά από τη μια χώρα στην άλλη, αλλά ο οποίος δεν εξετάζεται ποτέ μεταξύ των αιτίων που ευθύνονται για τις αποκλίσεις των οικονομικών πολιτικών. Απαιτείται επίσης να αναγνωριστεί ότι η κατάσταση διαφέρει εντελώς όταν πρόκειται για χώρες που είναι πλήρως ή σχεδόν πλήρως εξαρτώμενες από το εξωτερικό για τον ενεργειακό εφοδιασμό τους και όταν πρόκειται για χώρες που παρουσιάζουν μικρότερο ενεργειακό έλλειμμα ή που, σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι αμιγείς εξαγωγείς ενέργειας.

4.1.3 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι στο παρελθόν οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, όπως εκτίθενται στο σημείο 4.1.6 κατωτέρω, δεν είχαν πάντοτε τα επιθυμητά αποτελέσματα: ως εκ τούτου, απαιτείται καλύτερος συντονισμός των εν λόγω μεταρρυθμίσεων, τόσο στο εσωτερικό κάθε χώρας όσο και σε κοινοτικό επίπεδο, καθώς και μεγαλύτερη συνέπεια με τις μακροοικονομικές πολιτικές που αποσκοπούν στην υποστήριξη της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης. Κάτι τέτοιο δεν συνέβαινε συνεχώς κατά το παρελθόν: πράγματι, η απογοητευτική πορεία της ανάπτυξης — η οποία είναι αρκετά παρεμφερής ως τάση σε όλες τις χώρες — καταδεικνύει ότι και αυτή καθ'αυτή η ανάπτυξη λειτουργήσε σε ορισμένες χώρες σχεδόν ως «ανεξάρτητη μεταβλητή» έναντι των μεταρρυθμίσεων.

⁽⁵⁾ «Οι κυβερνήσεις δεν μπορούν πάντα να χαράξουν κατά βούληση την οικονομία της χώρας τους και ... οι πλέον σοβαρές προβλέψεις ενδέχεται να αποδειχτούν ανακριβείς.»: γνωμοδότηση του 1997 που προαναφέρθηκε στην υποσημείωση 3.

4.1.4 Η σύσταση (πρβλ. σημείο 3.3.2) ότι πρέπει **να λαμβάνεται υπόψη η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημοσιονομικών πολιτικών** χρήζει ειδικού σχολιασμού. Οι πολιτικές αυτές είναι πάντοτε ένα μείγμα εκτιμήσεων οικονομικής και κοινωνικής φύσεως και πολιτικών προσανατολισμών. Η ιστορία των χωρών της ζώνης ευρώ κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, δείχνει με σαφήνεια ότι πολύ λίγες εξ αυτών χαρακτηρίστηκαν από «πολιτική σταθερότητα»: κυβερνήσεις διαφορετικών πολιτικών αποχρώσεων εναλλάχθηκαν στην ηγεσία εκάστης των εν λόγω χωρών, όπως είναι άλλωστε φυσιολογικό και επιθυμητό σε ένα δημοκρατικό πολίτευμα. Η εναλλαγή αυτή καθιστά ωστόσο αμφίβολο το εγχείρημα της κατάρτισης μακροπρόθεσμων σχεδίων βιωσιμότητας (*): η αξιοπιστία τους εξαρτάται πράγματι από τη σταθερότητα των κυβερνήσεων-καθώς βεβαίως, και από πληθώρα άλλων εξωγενών παραγόντων.

4.1.5 Μια ιδιαίτερη πτυχή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων αφορά σε ορισμένες χώρες το επίπεδο του δημοσίου χρέους, το οποίο είναι κατά πολύ υψηλότερο από το ανώτατο όριο που τίθεται από το σχετικό κριτήριο του Μάαστριχτ (60 % του ΑΕΠ) και δεν παρουσιάζει αξιοσημείωτη βελτίωση από το ένα έτος στο άλλο. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η μείωση του χρέους αυτού με τη χρησιμοποίηση των πλεονασμάτων του προϋπολογισμού ορισμένων ευνοϊκών ετών ή πράξεων *una tantum* (μόνον κατά τούτο) δεν είναι αρκετή: αυτό που απαιτείται κατά προτίμηση είναι η επίτευξη μεγαλύτερης αποδοτικότητας των δημοσίων δαπανών ή, εάν αυτό το μέτρο αυτό αποδειχθεί ανεπαρκές, η ριζική αναθεώρηση της διάρθρωσής τους.

4.1.6 Ο «δρόμος» που υποδεικνύεται από την Επιτροπή στο σημείο 3.4.2.α) (Επιτάχυνση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων) είναι λοιπόν διάσπαρτος με εμπόδια και υπόκειται σε μεγάλο **βαθμό** στους πολιτικούς προσανατολισμούς. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις (συντάξεις, υγεία, δημόσια διοίκηση, ελευθέρωση, ενέργεια) έχουν τεράστιο κοινωνικό αντίκτυπο και προϋποθέτουν την ενεργό συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, σύμφωνα με διαδικασίες που διαφέρουν από χώρα σε χώρα: καμία κυβέρνηση δεν μπορεί να υιοθετήσει μέτρα, ορθολογικά ή μη, τα οποία δεν θα είναι αποδεκτά από τους πολίτες. Η πρόσφατη ιστορία καταδεικνύει ότι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις αποτελούν συχνά προϊόν **συμβιβασμού μεταξύ διαφορετικών και ενίοτε αποκλινουσών απαιτήσεων**: οι «συνετές» μεταρρυθμίσεις, οι οποίες είναι μια αφηρημένη έννοια, πρέπει να συνεκτιμούν απτές και απარέγκλιτες αξιώσεις.

4.1.7 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία που έχει η ευόδωση ορθά σχεδιασμένων και συντονισμένων μεταξύ των κρατών μελών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Εντούτοις, ορισμένες από τις μεταρρυθμίσεις αυτές ενδέχεται να προκαλέσουν ανησυχία στα νοικοκυριά και να τα ωθήσουν σε αύξηση του ποσοστού αποταμίευσής τους, για προληπτικούς λόγους. Παρότι η εξέλιξη του ποσοστού αποταμίευσης εμφανίζεται έως τώρα αμελητέα όταν εκφράζεται σε ποσοστιαίες μονάδες, η κατάσταση διαφοροποιείται εντελώς όταν η εξέλιξη του ποσοστού αυτού εκφράζεται σε απόλυτες τιμές. Μεταξύ του 2001 και του 2005 η αποταμίευση αυξήθηκε λιγότερο από μία ποσοστιαία μονάδα, αλλά το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε ποσό 50 περίπου δισεκατομμυρίων ευρώ που εκφεύγουν των καταναλωτικών δαπανών (*). Ορισμένοι είναι της γνώμης ότι αυτό αποτελεί θετικό σημάδι: μια αύξηση των καταναλωτικών δαπανών χαμηλότερης της αύξησης της αποταμίευσης θα μπορούσε επίσης να εκληφθεί ως τεκμήριο μεγαλύτερης εμπιστοσύνης των καταναλωτών προς το μέλλον της οικονομίας. Ορισμένοι άλλοι, εντούτοις,

εφιστούν την προσοχή στις επενδύσεις που πραγματοποιούνται στο εξωτερικό, επικρίνοντας το γεγονός ότι οι εν λόγω επενδύσεις υπερβαίνουν εκείνες που σημειώνονται στην Ευρώπη. Πρόκειται για διαφορετικές απόψεις οι οποίες θα μπορούσαν ωστόσο να συγκλίνουν στη διαπίστωση ότι η αύξηση των ξένων επενδύσεων στην Ευρώπη συνιστά μια αναμφισβήτητη θετική εξέλιξη της παγκοσμιοποίησης.

4.2 2η παρατήρηση: Οι αγορές προϊόντων και υπηρεσιών πρέπει να γίνουν πιο ευέλικτες

4.2.1 Η Επιτροπή τονίζει ότι «οι προϋπολογισμοί πρέπει να στηρίζουν περισσότερο την ενεργητική προσαρμογή» ενόψει της **ευελιξίας των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών**. Ως ευελιξία νοείται σε αυτή την περίπτωση «η ευελιξία των τιμών προς τα κάτω», κατ'αντιδιαστολή προς την εμπειρία των πρώτων ετών της ζώνης ευρώ. Ένα μέσο για την επίτευξη του στόχου αυτού θα ήταν να καταστούν οι τιμές λιγότερο άκαμπτες και να ενθαρρυνθεί η ανακατανομή των πόρων μεταξύ εταιρειών και τομέων: κάτι τέτοιο θα προωθούσε μια πιο ενδεδειγμένη **μισθολογική πολιτική**, τόσο για τη διατήρηση ενδεδειγμένων επιπέδων αμοιβών, όσο και για τη μείωση των κοινωνικών δαπανών στο πλαίσιο των διαδικασιών κυκλικής προσαρμογής.

4.2.2 Το σκεπτικό της Επιτροπής είναι κατά πάσα πιθανότητα σωστό, αλλά η ΕΟΚΕ διερωτάται εάν και κατά πόσον είναι ρεαλιστικό και, άρα, εφαρμόσιμο σε όλες τις περιπτώσεις και σε όλες τις χώρες. Η ολοκλήρωση των εθνικών αγορών (βλ. το δεύτερο μέρος του σημείου 3.4.2.α) μπορεί να ενθαρρυνθεί εν μέρει από μια κυβερνητική πολιτική παροχής κινήτρων, αλλά **η μισθολογική πολιτική εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις διαβουλεύσεις και από τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων**. Η ευελιξία των τιμών σε ένα καθεστώς ελεύθερης αγοράς δεν είναι επομένως παντού και πάντοτε ανεξάρτητη των κυβερνητικών μέτρων· στην πράξη, η εν λόγω ευελιξία εξαρτάται από την επίτευξη συμφωνίας μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων πλευρών, της κυβέρνησης, των εργοδοτών και των εργαζομένων. Μέχρις ενός ορισμένου σημείου, θα μπορούσε ενδεχομένως να υποστηριχθεί ότι το ίδιο ισχύει και για την ανακατανομή των πόρων μεταξύ εταιρειών και τομέων, η οποία είναι δυνατό βεβαίως να ενθαρρυνθεί με τη λήψη φορολογικών ή ρυθμιστικών μέτρων, αλλά εν τέλει εξαρτάται από τις ευκαιρίες που παρέχει η αγορά και από την επίτευξη συμφωνίας μεταξύ των κοινωνικών εταίρων.

4.2.3 Θεωρείται σκόπιμο να γίνει ιδιαίτερη μνεία στην ελευθέρωση η οποία μπορεί επίσης να εμπεριέχει μια πτυχή που σχετίζεται με την ανακατανομή των πόρων μεταξύ των επιχειρήσεων. Παρά το γεγονός ότι κατ'αρχήν είναι ρητώς αποδεκτή, στην πράξη η ελευθέρωση γίνεται αντιληπτή και υλοποιείται με διαφορετικό τρόπο και σε διαφορετικό βαθμό από χώρα σε χώρα, ανάλογα με διαφορετικούς και ενίοτε αποκλίνοντες εθνικούς πολιτικούς προσανατολισμούς. Οι επιπτώσεις των μέτρων αυτών στις τιμές (η ποιότητα είναι άλλο θέμα) και στον ανταγωνισμό τελούν υπό συζήτηση, γεγονός από το οποίο συνάγεται ότι δεν επιτεύχθηκαν παντού και πάντοτε τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Εν κατακλείδι, η ευελιξία των τιμών και η προσαρμογή της μισθολογικής πολιτικής εξαρτώνται επίσης από τη δυνατότητα ελευθέρωσης, υπό την προϋπόθεση ότι αυτή υλοποιείται όταν η αγορά το επιτρέπει και ότι ο προκύπτων ανταγωνισμός αποφέρει πραγματικά οφέλη στους καταναλωτές.

(*) «δεδομένης δε της ρευστότητας των κοινωνικοοικονομικών — τόσο των ευρωπαϊκών αλλά κυρίως των παγκόσμιων — εξελίξεων αντί για προγράμματα θα πρέπει να γίνεται λόγος για προγραμματικές δηλώσεις, οι οποίες να είναι δεσμευτικές στο βαθμό που συνδέονται με την πραγματική εξέλιξη της συγκυρίας»: πρβλ. τη γνωμοδότηση που προαναφέρθηκε στην υποσημείωση 3.

(†) Πηγή: AMECO, βάση δεδομένων της ΓΔ ECFIN.

4.3 3η παρατήρηση: Η ολοκλήρωση των χρηματοοικονομικών αγορών πρέπει να επιταχυνθεί

4.3.1 Το πρόγραμμα δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες που τέθηκε σε εφαρμογή πριν από μια τριετία απέδωσε ικανοποιητικά αποτελέσματα (η Επιτροπή μιλά για «σημαντική πρόοδο») όσον αφορά τόσο τα συστήματα πληρωμών όσο και τις χρηματοοικονομικές αγορές, τις αγορές κινητών αξιών και τον τομέα των «εταιρικών» τραπεζικών υπηρεσιών. Σε αυτούς τους τομείς, εκτιμάται ότι η χρηματοοικονομική ολοκλήρωση βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο· βήματα προόδου εξακολουθούν να απαιτούνται ως προς τα μέτρα εποπτείας, την άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου και τις συγχωνεύσεις επιχειρήσεων: πρόκειται για μέτρα απαραίτητα στο σύνολό τους, των οποίων όμως η απουσία δεν θέτει κανένα πραγματικό εμπόδιο στην ήδη συντελούμενη ολοκλήρωση.

4.3.2 Άλλο πρόβλημα είναι αυτό που επισημαίνει η Επιτροπή σχετικά με τη **λιανική αγορά δανείων και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών** εν γένει. Η Επιτροπή δηλώνει ότι: «Η μεγαλύτερη χρηματοοικονομική ολοκλήρωση μπορεί να εξομαλύνει τις επιπτώσεις από οικονομικούς κλυδωνισμούς στα εισοδήματα και τις εθνικές αγορές δανείων». Η δήλωση αυτή είναι αναμφίβολα καλά θεμελιωμένη, αλλά η δυνατότητα αποφασιστικής υλοποίησης της εν λόγω ολοκλήρωσης παραμένει συζητήσιμη. Στην περίπτωση των χρηματοοικονομικών προϊόντων, η ολοκλήρωση σε κοινοτικό επίπεδο αποτελεί κεκτημένο: κανείς δεν αντιτίθεται στη δυνατότητα ενός πολίτη οποιασδήποτε χώρας να αγοράζει ή να πωλεί κινητές αξίες σε οποιαδήποτε άλλη χώρα. Όσον αφορά τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες — και ιδιαίτερα τα δάνεια — η κατάσταση είναι πιο περίπλοκη: **η ολοκλήρωση σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν είναι στόχος που μπορεί εύκολα να υλοποιηθεί σε βραχυπρόθεσμη βάση.**

4.3.3 Οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες εμπεριέχουν έναν κίνδυνο για τον πωλητή — γεγονός το οποίο τις καθιστά, μαζί με τις ασφαλιστικές υπηρεσίες, ασυνήθιστη περίπτωση: η δυνατότητα πραγματοποίησης κάθε συναλλαγής εξαρτάται από την αξιοπιστία του πελάτη. Ως εκ τούτου, προκύπτει η ανάγκη συλλογής πληροφοριών σε μια χώρα διάφορη εκείνης του πωλητή και, άρα, η ανάγκη σύνταξης μιας σύμβασης η οποία να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις διαδικασίες διευθέτησης ενδεχόμενων επίδικων ζητημάτων ή καταστάσεων αφερεγγυότητας. Στην εθνική αγορά, κανένα από τα προαναφερθέντα θέματα δεν δημιουργεί πρόβλημα, αλλά η ολοκλήρωση σε κοινοτικό επίπεδο με τους ίδιους κανόνες προϋποθέτει τη χρήση διαφορετικών γλωσσών, καθώς και την τήρηση της νομοθεσίας — και, ενδεχομένως, την αποδοχή της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων — της χώρας του αγοραστή. Οι εν λόγω προϋποθέσεις συνεπάγονται δαπάνες, περιπλοκές και εμπόδια που είναι δύσκολο να υπερνικηθούν μέσω νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων. Η ακολουθητέα, και ακολουθούμενη, οδός συνίσταται στη δημιουργία εκ μέρους του πωλητή θυγατρικών εταιρειών στη χώρα (ή στις χώρες) του αγοραστή: σε αυτήν την περίπτωση όμως δεν τίθεται θέμα ολοκλήρωσης της αγοράς, αλλά μάλλον θέμα διεύρυνσης της εσωτερικής αγοράς σύμφωνα με την αρχή της ελευθερίας εγκατάστασης, με συνακόλουθα οφέλη την ενίσχυση του ανταγωνισμού στις εθνικές αγορές και την παροχή περισσότερων επιλογών στους καταναλωτές.

4.3.4 Η περαιτέρω ολοκλήρωση των λιανικών χρηματοοικονομικών αγορών δεν είναι επομένως βραχυπρόθεσμα δυνατή με τη

λήψη νομοθετικών πρωτοβουλιών ή με την παροχή κινήτρων: η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να στρέψουν οι προσπάθειές τους σε εύλογα εφικτούς στόχους και να αποφύγουν την επιδίωξη δύσκολα υλοποιήσιμων στόχων.

4.3.5 Εν κατακλείδι, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις συστάσεις της Επιτροπής σχετικά με την ανάγκη να επιταχυνθεί η ολοκλήρωση των χρηματοοικονομικών αγορών, ως μέσο για την καλύτερη διανομή των χρηματοοικονομικών πόρων, κατευθύνοντας τους εκεί όπου είναι περισσότερο αναγκαίοι. Τονίζει, εντούτοις, ότι οι υπάρχοντες κανόνες (καθώς και οι συμπληρωματικοί κανόνες που τελούν υπό εξέταση) είναι επαρκείς για να εξασφαλίσουν την επίτευξη ολοκλήρωσης βάσει των νόμων της αγοράς· ενδέχεται ίσως να απαιτηθούν κάποιοι κανόνες απλώς και μόνον για τη διασφάλιση της αρτιότερης και πιο ομοιόμορφης προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών.

4.4 4η παρατήρηση: Οι μισθοί πρέπει να εσωτερικοποιούν τα αποτελέσματα της νομισματικής ένωσης

4.4.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει έκπληξη για τη φράση της Επιτροπής ότι οι κοινωνικοί εταίροι δεν «διαθέτουν τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τις προκλήσεις και τα αποτελέσματα των εναλλακτικών γραμμών» και, επομένως, ακολουθούν μια παράλογη μισθολογική πολιτική. Η άποψη αυτή δεν φαίνεται να συμπεριέχεται με την άποψη που έχει υποστηρίξει η ίδια η Επιτροπή σε σχετική μελέτη^(*), σύμφωνα με την οποία «κατά την περίοδο 1999-2005 η εξέλιξη των ονομαστικών μισθών στη ζώνη ευρώ υπήρξε συμβατή με την επιδιωκόμενη σταθερότητα των τιμών (...)», εμφανίζοντας ωστόσο μια αρνητική αύξηση του πραγματικού κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, της τάξεως του 0,4 %. Επίσης, καταδείχθηκε σαφέστατα ότι η βελτίωση των οικονομικών συνθηκών δεν οδήγησε μέχρι στιγμής σε επιτάχυνση της αύξησης των μισθών αμοιβών, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι η εξέλιξη του πραγματικού κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος παρέμεινε σύμφωνη προς τις αρχές της σταθερότητας των τιμών και της ανάπτυξης προς όφελος της απασχόλησης. Κατά κανόνα, εξάλλου, οι παραγωγοί κατόρθωσαν να διατηρήσουν τα περιθώρια κέρδους τους παρά την πίεση που δέχθηκαν από παράγοντες κόστους διάφορους της εργασίας και παρά την έξαρση του διεθνούς ανταγωνισμού.

4.4.2 Η ΕΟΚΕ είχε ήδη εκφέρει γνώμη σχετικά με το ζήτημα αυτό σε μια γνωμοδότηση^(*) που καταρτίστηκε το 2003 και η οποία παραμένει καθ'όλα έγκυρη. Στην εν λόγω γνωμοδότηση είχε επισημανθεί ότι οι μισθοί, εκτός του ότι αποτελούν παράγοντα ανταγωνιστικότητας, τροφοδοτούν επιπλέον και τη ζήτηση που διαμορφώνεται στην εσωτερική αγορά. Η ΕΟΚΕ είχε τονίσει ότι είναι ανάγκη να διασφαλισθεί μια μεσοπρόθεσμη μισθολογική δυναμική η οποία να συμπεριέχεται με την αύξηση της παραγωγικότητας, κατά τρόπο ώστε να εξευρεθεί ισορροπία μεταξύ μιας ικανοποιητικής εξέλιξης της ζήτησης και της διατήρησης της ανταγωνιστικότητας των τιμών.

4.4.3 Προς το σκοπό αυτό, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τα συμπεράσματα τόσο του Συμβουλίου «Απασχόληση και Κοινωνικές Υποθέσεις» του Ιανουαρίου 2007 όσο και εκείνα της Ευρωμάδας του Φεβρουαρίου 2007 σχετικά με την ανάγκη καθιέρωσης αξιοπρεπών μισθολογικών συνθηκών και καλύτερης διανομής των καρπών της ανάπτυξης.

(*) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «The contribution of labour cost development to price stability and competitiveness adjustment in the euro area», Quarterly Report on the Euro Area, volume 6, n° 1, 2007. (Εγγραφο διαθέσιμο μόνο στα αγγλικά, μετάφραση από την ΕΟΚΕ).

(*) Πρβλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Γενικοί προανατολισμοί της οικονομικής πολιτικής για την περίοδο 2003-2005, ΕΕ αριθ. C 80 της 30.3.2004, σελ. 120.

4.4.4 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την πάγια θέση της όσον αφορά την υποστήριξη του μακροοικονομικού διαλόγου με στόχο τη βελτίωση του συντονισμού και των συνεργιών μεταξύ των διάφορων πτυχών (νομισματικής, δημοσιονομικής και μισθολογικής) της μακροοικονομικής πολιτικής. Η παρούσα έλλειψη συντονισμού ενισχύει εξάλλου την πεποίθηση της ΕΟΚΕ ότι η υιοθέτηση ενός συστήματος μεικτών συνεδριάσεων της Ευρωμάδας και του Συμβουλίου «Απασχόληση και Κοινωνικές Υποθέσεις» έχει καταστεί όχι μόνον χρήσιμη αλλά και απολύτως αναγκαία.

4.4.5 Η Επιτροπή, μολοντί δεν είναι ικανοποιημένη με την εξέλιξη της οικονομικής μεγέθυνσης και της απασχόλησης, δεν φαίνεται, κατά περίεργο τρόπο, να λαμβάνει το γεγονός αυτό ως αφορμή για να αναθεωρήσει την ορθότητα του σημερινού προσανατολισμού των μακροοικονομικών πολιτικών της και του μείγματος πολιτικών που συνιστά. Ενώ παραμένει αμετάβλητος ο σχεδιασμός της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής της, καλεί μόνο τους κοινωνικούς εταίρους να καθορίσουν το επίπεδο των μισθών λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις της Νομισματικής Ένωσης. Κατ' αυτόν τον τρόπο οι κοινωνικοί εταίροι καθίστανται υπεύθυνοι και για την αντιστάθμιση των λαθών άλλων πολιτικών τομέων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι παρόμοια αντίληψη δεν συμβάλει στον απαραίτητο ανοικτό διάλογο μεταξύ των παραγόντων που δραστηριοποιούνται στον μακροοικονομικό τομέα.

4.5 5η παρατήρηση: Πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η παγκόσμια διάσταση

4.5.1 Οι παρατηρήσεις της Επιτροπής σχετικά με την ανάγκη να λαμβάνεται υπόψη η **παγκόσμια διάσταση** θεωρούνται απολύτως αποδεκτές και, συγχρόνως, εντελώς προφανείς. Εδώ δεν χωρεί παρά η παρατήρηση ότι η Επιτροπή και το Συμβούλιο υποτίμησαν αυτήν την παράμετρο κατά τη σύνταξη του αρχικού κειμένου του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, παρά τις συστάσεις της ΕΟΚΕ η οποία είχε υπογράμμισει τον **απρόβλεπτο χαρακτήρα των μακροπρόθεσμων σχεδίων** ένεκα των **απροσδόκητων πολιτικών εξελίξεων** στην παγκόσμια σκηνή. Θεωρείται περιττό να υπενθυμισθεί ότι τα γεγονότα της τελευταίας δεκαετίας επιβεβαίωσαν πλήρως αυτόν τον συλλογισμό. Επί του παρόντος εκτιμάται ότι η επόμενη δεκαετία θα έχει ακόμη πιο απρόβλεπτο χαρακτήρα· επομένως το να λαμβάνεται υπόψη η **παγκόσμια διάσταση** κατά τη διαμόρφωση μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων σχεδίων έχει μάλλον θεωρητική χροιά.

4.5.2 Όσον αφορά τα ετήσια σχέδια, είναι προφανές ότι όλα τα κράτη μέλη — είτε ανήκουν στη ζώνη ευρώ, είτε όχι — επηρεάζονται από την εξέλιξη του παγκόσμιου εμπορίου, ιδιαίτερα ως προς τα εξής δύο θέματα: το **πετρέλαιο** και τον αυξανόμενο **ανταγωνισμό εκ μέρους των ασιατικών δυνάμεων**. Οι χώρες με σχετικά περιορισμένη εξάρτηση από το πετρέλαιο αντιμετωπίζουν λιγότερα προβλήματα εξαιτίας του κύκλου τιμών· αντίθετα, οι υπόλοιπες χώρες πλήττονται βαριά από τους συγκυριακούς κλυδωνισμούς με συνακόλουθες επιπτώσεις στις εσωτερικές τιμές και στην ανταγωνιστικότητα.

4.5.3 Κατ'αναλογία, η ανάδυση των ασιατικών χωρών ανοίγει νέες αγορές για τις πιο **ανταγωνιστικές ευρωπαϊκές χώρες**, ενώ υποσκάπτει τη θέση εκείνων που έδωσαν λιγότερη βαρύτητα στην ανταγωνιστικότητα και στην καινοτομία. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, έχει δοθεί υπερβολική έμφαση στη θεωρία ότι η μειονεκτική ανταγωνιστική θέση οφείλεται στις σχέσεις **συναλλαγματικής ισοτιμίας του ευρώ** έναντι των ασιατικών νομισμάτων και του δολαρίου: η αδυναμία αυτή είναι σε μεγάλο βαθμό διαρθρωτική και πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ριζικής αναθεώρησης εκ μέρους των κυβερνήσεων και των κοινωνικών εταίρων.

5. Οι άλλοι δρόμοι που πρέπει να ακολουθηθούν

5.1 Διάφορες εκτιμήσεις σχετικά με τους «δρόμους που πρέπει να ακολουθηθούν» διατυπώθηκαν ήδη στο πλαίσιο των διαφόρων

«παρατηρήσεων» στη συνέχεια, παρατίθενται συμπληρωματικά ορισμένα επιχειρήματα τα οποία αφορούν άλλες πτυχές που εξετάζονται από την Επιτροπή.

5.2 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η Επιτροπή δεν πρέπει να περιοριστεί στην αμιγώς οικονομική προσέγγιση της ΟΝΕ, παραγνωρίζοντας την πολιτική της διάσταση. Η νομισματική ζώνη δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά είναι ένα επιπλέον στοιχείο ενός ευρύτερου σχεδίου για την κοινωνία των πολιτών, μιας «επιθυμίας να συνυπάρξουμε». Δεν λείπουν τα ιστορικά παραδείγματα νομισματικών ζωνών μεταξύ χωρών που διαλύθηκαν εκ των έσω επειδή δεν κατόρθωσαν να προχωρήσουν προς την κατεύθυνση της ολοκλήρωσης⁽¹⁰⁾. «Η μετάβαση στο ευρώ δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται και να προβάλλεται απλώς ως τεχνική αλλαγή νομίσματος αλλά ως μείζον μετατροπή με σημαντικές οικονομικές, νομισματικές και κοινωνικές επιπτώσεις»⁽¹¹⁾. Το μήνυμα αυτό χρήζει υπενθύμισης σε μια χρονική στιγμή κατά την οποία τα 27 κράτη μέλη επιχειρούν να αναθεωρήσουν τη Συνθήκη για να κατορθώσουν να εξέλθουν από μια θεσμική κρίση που εκπορεύεται από ποικίλα αίτια, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και μια εκτεταμένη οικονομική και κοινωνική δυσφορία.

5.3 Το σημείο που πρέπει να σχολιασθεί εδώ αφορά την **«προώθηση της διεύρυνσης της ζώνης ευρώ»** (σημείο 3.4.2.δ). Η Επιτροπή απαριθμεί τα δυνητικά οφέλη για τις χώρες που έχουν ήδη προσχωρήσει στην Ευρωμάδα, καθώς και για τα μελλοντικά μέλη· όσον αφορά αυτά τα τελευταία, η Επιτροπή φαίνεται ωστόσο να έχει κατά νου μόνον εκείνα «που ετοιμάζονται να υιοθετήσουν το ευρώ», δηλαδή προφανώς τις χώρες που προσχώρησαν πιο πρόσφατα στην ΕΕ. Εντούτοις, δεν γίνεται η παραμικρή αναφορά στη **συνεχιζόμενη απουσία** των χωρών που ήταν ήδη μέλη της ΕΕ κατά τη στιγμή της υιοθέτησης του ευρώ και που επωφελήθηκαν από μια ρήτρα εξαιρέσης («opt out»), γεγονός το οποίο θα ήταν σκόπιμο να συζητηθεί εκ νέου. Η ΕΟΚΕ, η οποία εύχεται ολόψυχα να αναθεωρήσουν οι χώρες αυτές τις αποφάσεις τους, εκτιμά ότι η σχετική μνεία της Επιτροπής θα συνέβαλε στο να διευκρινισθεί εάν **πρέπει να εγκαταλειφθεί οριστικά το ενδεχόμενο προσχώρησης των χωρών που τυγχάνουν εξαιρέσης («opt out»)**. Η εν λόγω πληροφορία περιλαμβάνεται επίσης μεταξύ των στοιχείων που χρήζουν συνεκτίμησης στο πλαίσιο των αποφάσεων σχετικά με τις μελλοντικές στρατηγικές για το ευρώ· εξάλλου, δεν καθίσταται σαφές πως είναι δυνατόν να μην συνεκτιμηθεί η δυνατότητα — ή η επιθυμία — υιοθέτησης του ενιαίου νομίσματος στα μεσομακροπρόθεσμα σχέδια των χωρών που βρίσκονται εκτός Ευρωμάδας.

5.4 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να αποστείλει ένα ισχυρό μήνυμα προς τις χώρες της ΟΝΕ προκειμένου να τις ενθαρρύνει να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους ως προς την τήρηση των κριτηρίων του Μάαστριχτ και τη σύγκλιση των πολιτικών τους ενόψει της επίτευξης πραγματικής σύγκλισης. Είναι εντελώς απαράδεκτο να υιοθετούνται από ορισμένες χώρες καταφανώς χαλαρές πολιτικές, χωρίς να υφίσταται καν η δικαιολογία των εξαιρετικών περιστάσεων. Αυτή η συμπεριφορά πλήττει την αξιοπιστία τους έναντι των άλλων κρατών μελών και τελικώς αποδεικνύεται επιζήμια για την αξιοπιστία της ΕΕ στο σύνολό της.

⁽¹⁰⁾ Η Λατινική Νομισματική Ένωση (1861-1920) απέτυχε εν μέρει εξαιτίας της έλλειψης φορολογικής πειθαρχίας μεταξύ των μελών της (Ιταλία, Γαλλία, Ελβετία, Βέλγιο και Ελλάδα). Μία νομισματική ένωση του 1873 που συνέδεε τη Σουηδία (η οποία εκείνη την εποχή συμπεριλαμβανόταν στη Νορβηγία) και τη Δανία απέτυχε μόλις άλλαξε το πολιτικό πλαίσιο. Αντίθετα, η Γερμανική Τελωνειακή Ένωση του 19ου αιώνα, η οποία εξελίχθηκε σε νομισματική ένωση, στέφθηκε με επιτυχία χάρη στην πολιτική ενοποίηση της χώρας το 1871. Η νομισματική επιτυχία και η πολιτική ολοκλήρωση επομένως συμπεριφέρονται, δεδομένου ότι μια τέτοια ένωση στηρίζεται σε υψηλό βαθμό συντονισμού των οικονομικών πολιτικών και, άρα, σε έναν ορισμένο βαθμό συγκέντρωσης.

⁽¹¹⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τη διεύρυνση της ευρωζώνης (2006/2103(INI)), 1 Ιουνίου 2006.

5.5 Τέλος, το μήνυμα «**πιο κοντά στους πολίτες**» έχει επαναληφθεί τόσο πολλές φορές που έγινε πλέον εμβληματική φράση. Εντούτοις, πρόκειται για ζήτημα αποφασιστικής σημασίας το οποίο συνδέεται άμεσα με την ευθύνη των **μεμονωμένων κυβερνήσεων**. Τα πλεονεκτήματα που αποφέρει το ευρώ είναι προφανή για όλους, αρκεί να θέλουν να τα δουν· είναι γεγονός ότι σε εθνικό επίπεδο, η σταθερότητα των τιμών, η ευκολότερη πρόσβαση σε δανειοδοτήσεις, καθώς και άλλα οφέλη, προβάλλονται συχνά από τις κυβερνήσεις ως δικά τους επιτεύγματα. Εντούτοις, όταν τίθεται ζήτημα «ανεπαρκειών» (πραγματικών ή εικαζόμενων) και ειδικότερα αύξησης των τιμών, τότε η ευθύνη επιρρίπτεται στο ευρώ, ακόμη και σε περιπτώσεις στις οποίες η αιτία δεν ήταν η μετάβαση στο νέο νόμισμα. Στην πολιτική, κανείς δεν έχει συμφέρον να αποδίδει εύσημα σε κανέναν, ενώ αντίθετα ο καθένας επιδιώκει να καταλογίσει σε κάποιον άλλο, ή σε κάποιους άλλους, τις όποιες ανεπάρκειες.

6. Περαιτέρω παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ

6.1 Πέραν των παρατηρήσεων της επί του εγγράφου της Επιτροπής, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή σε δύο πρόσθετα ζητήματα προς περαιτέρω συζήτηση.

6.2 **Η δυναμική των συναλλαγματικών ισοτιμιών** του ευρώ έχει αναφερθεί ως αιτία των ανταγωνιστικών μειονεκτημάτων της Ευρώπης έναντι άλλων χωρών, και κυρίως των ασιατικών χωρών. Παρότι η πτυχή αυτή μπορεί να εκληφθεί ως μια επιμέρους αιτία

(και όχι ως η βασική αιτία, όπως αναφέρεται στο σημείο 4.5.3) η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να υποβληθεί εκ νέου σθεναρά το αίτημα **περί αναγνώρισης της ιδιότητας του μέλους του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) στη ζώνη του ευρώ**. Κατά το παρελθόν είχε εξετασθεί ως ενδεχόμενο να προταθεί η ανταλλαγή της εν λόγω ιδιότητας με ένα από τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στο ΔΝΤ, αλλά κανένα εξ αυτών δεν φαίνεται πραγματικά διατεθειμένο να παραχωρήσει τη θέση του στο ευρώ. Η ιδανική λύση θα ήταν **η προσθήκη μιας θέσης για το ευρώ** στο ΔΝΤ, αλλά βραχυπρόθεσμα θεωρείται πιο ρεαλιστικός ο συντονισμός μεταξύ των εκπροσώπων των κρατών μελών: δεν υπάρχει εξάλλου κανένας λόγος ο οποίος να αιτιολογεί τη μη ενδεδειγμένη εκπροσώπηση ενός νομίσματος το οποίο διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο στις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές. Η προβολή της αντίρρησης σύμφωνα με την οποία το καταστατικό του ΔΝΤ δεν επιτρέπει κάτι τέτοιο είναι μάλλον αβάσιμη: η προσπάθεια που απαιτείται για την αλλαγή ενός καταστατικού θεωρείται ελάχιστη έναντι της πασιφανούς ανωμαλίας που συνιστά η μη δυνατότητα συμμετοχής ενός από τα κυριότερα νομίσματα παγκοσμίως στη διαχείριση των διεθνών νομισματικών πολιτικών.

6.3 Η πρόταση για τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Ταμείου Σταθεροποίησης με σκοπό την μείωση των διαφορών μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τους ρυθμούς ανάπτυξης ⁽¹²⁾ προβληματίζει την ΕΟΚΕ. Ωστόσο, προτείνει να εξειδικευθεί η πρόταση αυτή ώστε να καταστεί δυνατή μια εμπεριστατωμένη συζήτηση.

Βρυξέλλες 26 Σεπτεμβρίου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽¹²⁾ Το ταμείο αυτό θα τροφοδοτείται από όλα τα κράτη μέλη με ένα μέρος του πλεονάσματος φόρων που εισπράττονται σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης και θα χρηματοδοτεί σχέδια τα οποία κρίνονται από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως σχέδια προτεραιότητας και κοινοτικού συμφέροντος. Η κυριότερη αντίρρηση αφορά το γεγονός ότι η προσέγγιση αυτή τιμωρεί κατά κάποιο τρόπο τις πειθαρχημένες δημοσιονομικές πολιτικές και λειτουργεί συνεπώς σαν αρνητικό κίνητρο.